

Az új Fővárosi Könyvtár

Írta: LIBER ENDRE tanácsnok

A főváros szociális és kulturális tevékenységében az utolsó tíz esztendőben jelentékeny helyet foglal el a *könyvtár* ügye. A könyvtár, a szó modern értelmében, az egész szellemi élet termékeinek mindenki által hozzáférhető gyűjtőhelye. A közönség minden rétegét magához akarja vonni és a könyv iránti érdeklődés felkeltésével mindenkit részesíteni akar a tudás áldásaiban. A főváros könyvtára ezt a követelményt, különösen amióta új szervezeti szabályzata által egyetemes könyvtári intézménnyé alakult át, a szó szoros értelmében programjának vallja. Az eredmények ezt a programot mindenben igazolják. *A könyvtárnak a múlt esztendőben mintegy 18.200 kölcsönzője volt, akik több mint nyolcszázezer kötetet kölcsönöztek ki, az olvasótermekben használt kötetekkel együtt pedig a könyvtár múlt esztendei forgalma meghaladja az egymillió kötetet.*

Ismeretes a Fővárosi Könyvtárnak két csoportba történő tagozódása. A *központi könyvtár*, amely a tudományos könyvanyagot foglalja magában, 1912 óta a Gróf Károlyi uceai épület földszintjén és első emeletén van, az ismeretterjesztő és szépirodalmi könyvanyagot magukban foglaló *fiókkönyvtárak* pedig a főváros 13 részében váltak fejlődés útján a főváros közönségének kedvelt olvasóhelyeivé. A központi könyvtár elhelyezése már 1912-ben ideiglenes jellegű volt. Közvetlen a háború előtt elhatározták új könyvtárpalota emelését, már készen állottak a tervek, amikor a háborús idők a terv megvalósulását meghiúsították. A könyvtár közben állandóan gyarapodott és a háború után megvalósított erőteljes könyvtárpolitika által a *könyvtári raktárak annyira megduzzadtak, hogy a könyvtár életfeltételévé vált az új helyiség kérdésének gyökeres megoldása.*

Több terv merült fel a központi könyvtár új elhelyezésére. Végre 1926 végén a főváros közönsége a Wenckheim grófi palotát vette meg a könyvtár céljaira.

Azok az okok, amelyek a palota megvételét ajánlották, már a köztudatba mentek át. Mégis röviden vázolni kell a Wenckheim-palota előnyeit, amelyek azt különösen alkalmasá teszik a könyvtár céljaira. Maga az épület *fekvése nagyon szerencsés*. A város középpontjában fekszik, mégis eléggé izolált és nagy előnye, hogy az egyetemek, a múzeum és a többi nagy könyvtárak közelében vannak. A palota mintegy hatvan helyiséget foglal magában, amelyek közül a díszes nagytermek kiváloan alkalmasak az olvasótermek céljaira. Megjegyzem, hogy a könyvtár régi helyiségében lévő 52 olvasóhellyel szemben a Wenckheim-palotában mintegy 125 olvasó befogadására nyílik tér. Külön ki kell emelnem a termék artisztikus szépségét, amely a könyvtár nagyértékű különgyűjteményei számára méltó keretet nyújt. Alkalmas helyettalál a palotában a könyvtár várostörténeti irodalmát magában

foglaló *Budapesti Gyűjtemény*. Ennek a gyűjteménynek állandó kiállítóterme és külön munkahelyisége lesz, könyvanyaga gyarapodásáról pedig egy elkülönített raktárhelyiségben történik gondoskodás. Nagyszerű keretben nyer elhelyezést a könyvtár *Keleti Gyűjteménye* és a többi különgyűjtemény elhelyezése is alkalmas helyet sikerült biztosítani a palotában. Az elsőemeleti dísztermek, amelyek a folyóirat- és könyvolvasótermet, a katalógustermet, a referensszobát, a Budapesti Gyűjtemény két helyiségét és végül a Keleti Gyűjtemény termét foglalják magukban, a termék művészi kiképzéséhez alkalmazkodó, stílusos bútorokkal felszerelve, olyan keretet adnak a könyvtárnak, amely által az intézmény a főváros egyik látványosságának és a főváros kulturális életének reprezentábilis középpontjának mondható. A könyvtár munkahelyiségeit és a könyvraktárt is sikerült a kívánalmakhoz mértén megfelelő átalakításokkal berendezni. Az épület földszinti helyiségeiben kaptak helyet az igazgatóság, a katalógizáló és rendelő-osztály, a fiókközpont, valamint a könyvkötészet helyiségei. Ugyancsak a földszinten helyezkedik el a hírlaptár, a Reviczky ucca felől az új, n. röpiratgyűjtemény után, a Baross ucca felől pedig az olvasótermek mellett kezdődik a hatalmas raktárhelyiség, amely az egész második emeletet is betölti. Ezek a szilárd állványok sűrű erdőként hatnak a szemlélőre és a *könyvtár gyarapodását, a jelenlegi kereteket alapul véve, negyven évre biztosítják.*

Az épületen eszközölt átalakítások az eredeti tervek szerint, minden nehézség nélkül foganatosíthatók voltak. A könyvtári berendezés elveit, az egyes termek és helyiségeknek a könyvtár céljaira történő felhasználását *Enyvvári Jenő*, a könyvtár igazgatója dolgozta ki és ezeknek a terveknek műszaki megvalósítását a főváros műszaki ügyosztálya végezte. Ugyancsak a könyvtárigazgató minden kérdésre kiterjedő gondosságának köszönhető, hogy a berendezés nehéz problémáira sikeres és esztétikus megoldást nyert és javaslatai alapján az átalakítási munkák végrehajtását a könyvtári szolgálat érdekeinek és a higiénia követelményeinek megfelelően sikerült biztosítani.

Mind a palota megvételénél, mind pedig annak berendezésénél uralkodó szempont volt a gazdasági helyzet is. Nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy a palota vételára és a berendezés költségei, jóval kissébb összegbe kerültek, mint amennyiből új építkezés esetén egy, csak megközelítően megfelelő könyvtár-épületet is emelhettünk volna. A székesfőváros polgárságának az új könyvtár-épület láttára bizonyára az lesz az érzése, hogy a tanács és a törvényhatóság elhatározását az immár kész, új könyvtárpalota teljesen igazolja.